

हिरण्यश्च (हिरण्य + अश्च) m. ein Pferdchen aus Gold: °दान Verz. d. Oxf. H. 38, b, 17. fg. 43, a, 16. °रथ m. Pferdchen und Wägelchen aus Gold ebend.

हिरण्येयं adj. von हिरण्य gaṇa प्रेतादि zu P. 4, 2, 80. f. °नी Goldgrube, eine goldreiche Gegend gaṇa पुष्करादि zu 5, 2, 135.

हिरण्येशय adj. im Gold ruhend (शय): Mahāpuruṣa MBh. 12, 12864.

हिरण्येयका f. eine Ishākā aus Gold Çat. Br. 6, 1, 2, 30. 2, 4, 20. TS. 5, 5, 5, 1. 7, 2, 2. 4.

हिरण्यवत् (für हिरण्यवत्) 1) m. N. pr. eines Sohnes des Āgnidhra (Āgnidhra) VP. 2, 1, 17. 21. Vgl. हिरण्यमय. — 2) f. °वती N. pr. verschiedener Flüsse MBh. 5, 5176. 6, 333 (VP. 193). 13, 7651. R. Gora. 2, 73, 8. Mārk. P. 60, 14. — Vgl. हिरण्यवती.

हिरण्य m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 166, b, No. 370.

हिरि adj. = हरि: s. d. folgenden Wörter.

हिरिशिर्ष adj. gelb —, goldwangig; einen goldenen Helm (oder Visir) tragend: Agni RV. 2, 2, 5. Indra 6, 29, 6. — Vgl. हरिशिर्ष, हिरण्यशिर्ष.

हिरिष्मद्यु adj. = हरिष्मद्यु goldbärtig RV. 5, 7, 7. 10, 46, 5.

हिरिमत् (von हिरि) adj. etwa der die Falben hat (vgl. हरिवत्): (इन्द्रः) वज्रं यश्चक्रे मुकुनाय दस्यवे हिरिमिशो हिरिमान् RV. 10, 103, 7.

हिरिमर्षो (von हिरिमन् = हरिमन्) adj. falb s. d. vorigen Art.

हिरुक् adv. gaṇa स्वरादि zu P. 1, 1, 37. weg, fort, aus dem Gesicht: य ईं ददर्श हिरुगिन्नु तस्मात् RV. 1, 164, 32. हिरुग्घ यन्ति सिन्धवो हिरुदेवो वनस्पतिर्हिरुङ्गमनु शत्रवः AV. 4, 3, 1. unter den निर्णीतान्तर्हितानामधेयानि Naigh. 3, 25. = वर्जनि (विना) und समया, मध्ये AK. 3, 5, 3. 7. Trik. 3, 3, 464 (°विलासयोः wohl fehlerhaft für °विनाशयोः). H. 1527. 1534. an. 7, 20. MED. avj. 12. अथमर्थे Çabdār. im ÇKDr. हिरुक्कर्मणा मोक्षः so v. a. die Erlösung tritt ein, sobald die Werke aufhören, H. 1527, Schol. am Ende eines adv. comp. (!) हिरुक् gaṇa शरदादि zu P. 5, 4, 107. — Vgl. ऊरुक्.

हिल्, हिलीति (भावकरणे, क्वाकरणे) Dhātup. 28, 69.

हिल N. pr. eines Berges HIOUEN-THSANG 1, 135. 2, 188. Vie de HIOUEN-THSANG. 87. einer Stadt HIOUEN-THSANG. 1, 102.

हिलमोचि f. Enhydra Hingcha Dec. Çabdār. im ÇKDr. °का desgl. AK. 2, 4, 5, 23. Trik. 2, 4, 31. RATNAM. 234. MADAN. 1, 306. °मोची f. desgl. Hān. 180. Çabdār. im ÇKDr.

हिलीसमुद्र N. pr. einer Oertlichkeit Verz. d. Oxf. H. 339, a, 10.

हिल m. 1) ein best. Wasservogel, = शरारि Çabdār. im ÇKDr. — 2) N. pr. eines Mannes RĀGA-TAR. 8, 2158.

हिलान् m. N. pr. eines Astronomen Ind. St. 2, 246. fgg. 268. 274. °तानक und °दीपिका 280.

हिलोल्, °यति = हिल्देल् Dhātup. 33, 84, h.

हिलुक् s. हिलुक्.

हिल्क्, हिल्कयते = किल्क् Dhātup. 33, 12, v. 1.

ही interj. des Staunens AK. 3, 5, 9. H. an. 7, 17. MED. avj. 87. ही चित्रम् BHĀṬĪ. 14, 39. des Entsetzens H. an. MED. des Schmerzes MED. verdoppelt des Staunens und Lachens H. an. 7, 53. MED. avj. 91. des Behagens: ही ही (हा हा die neuere Ausg.) हा हेति वादिनौ HARIV. 14378.

हीक m. N. pr. eines Piçāka MBh. 8, 2061. ein zur Erklärung von

बाकीक gebildetes Wort.

हीड् (हिड्, हेड्), हेडति Dhātup. 19, 16 (वेष्टने). हेडते Naigh. 2, 12 (कुध्यतिकर्मन्). हेडते Dhātup. 8, 32 (अनादरे). जिक्कि, जिक्कि, जिक्किरै. 1) act. ärgern, kränken: तं त्वा मन्यो अक्रतुर्जिक्कि RV. 10, 83, 5. आंगला देवान्हिडुत् Gobh. Ba. 1, 2, 21. — 2) mod. ärgerlich —, gram —, erzürnt sein RV. 7, 58, 5. न मा मिये न जिक्कि एषा 10, 34, 2. यदा पितापराद्धो जिक्कि AV. 6, 116, 2. तदेवा न जिक्किरे das beunruhigte die Götter nicht, daraus machten sie sich Nichts Çat. Br. 1, 2, 5, 5. जिक्किरै RV. 1, 25, 1. अकीडमान Çat. Br. 6, 3, 2, 20. partic. कीडितं aufgebracht RV. 1, 80, 5. 7, 46, 1. AV. 12, 4, 28. 19. — 3) leichtsinnig —, sorglos. verfahren: तीर्त्वा समुद्रं वणिजः समृद्धा मया: कुनयामिव क्लमानाः MBh. 10, 565. भर्तुः प्रियार्थं कुलरत्नपार्थं भर्तुश्च वंशस्य परिग्रहार्थम् । अक्केडमानास्वरया स्म द्रुता राच्यां तु ते तत्पुरमेव याताः ॥ so v. a. die Sache ernst nehmend (= उपेतारहिताः Comm.) R. 2, 68, 22. — Vgl. अक्केडत् fgg., क्लेन, क्लेला. Die sinnliche Grundbedeutung dürfte sein zupfen, rupfen, vellicare; vgl. caus.

— caus. 1) ausrupfen: यदस्या गोपतौ सत्या लोम धाड्वा अक्कीडितु AV. 12, 4, 8. — 2) verhöhnen, verspotten: ता क्लेयामास कपिधृतिः संमुखादिभिः । दर्शयन्स्वगुदं तासाम् Buāc. P. 10, 67, 13. 15.

— अघ s. अक्केल fg.

— वि caus. ärgern, kränken: नेद्वेजयति भूतानि न विक्लेयते (विघातयते ed. Bomb.) तथा MBh. 13, 6720.

हीड्, हीड् (von हीड्) m. Zupfer so v. a. Mahner: यज्ञो हीड्को वो अक्त्तं आदिता अस्ति मूळतं ein innerer Mahner (der euch keine Ruhe lassen soll) RV. 8, 18, 19. = गतव्य Śāc.

कीर्ण (partic. von 2. क्) 1) adj. = त्यक्त u. s. w. AK. 3, 2, 56. H. 1475. = गर्ह्य und ऊन AK. 3, 4, 130. MED. n. 20. = कर्द्व Halāc. 2, 192. a) verlassen: ज्ञाया तप्यते कितवस्यं कीना RV. 10, 34, 10. — b) zurückbleibend hinter, zurückgesetzt, untergeordnet, niedriger stehend, nachstehend: स कीन इयामन्यत er sah, dass er sich nicht messen könne, PAÑĀV. Ba. 14, 5, 15. यो कीन आनुजावर इव स्यात् 16, 4, 2. 17, 1, 2. 20, 11, 4. der linke Fuß ÇĀRKH. Çā. 4, 12, 3. TBA. 1, 3, 13. AIR. Br. 1, 11. यो वै पुण्यो कीनो ऽनुप्रेप्सुः स्यात् herabgekommen Āçv. Çā. 10, 2, 2. KĪTĪ. Çā. 22, 2, 19. von Personen, die dem Stande oder der Bildung nach niedriger stehen, P. 1, 4, 86. Vop. 5, 7. M. 3, 107. 4, 245. 10, 31. JĀĠĀ. 2, 168. 289. Spr. (II) 5629. 6544. 7402. 7405. VARĀH. BRU. S. 53, 12. BRU. 20, 4. MĀRK. P. 123, 12. स्थानेन R. GORR. 2, 113, 16. धनकीनो न कीनः, विद्यारत्नेन यो कीनः स कीनः सर्ववस्तुषु Spr. (II) 3057. °ञाति M. 3, 15. JĀĠĀ. 2, 43. Spr. (II) 1468. °वर्षा 3170. °बुद्धि, °गुणा R. GORR. 2, 113, 16. schwächer: शत्रु JĀĠĀ. 1, 347. Spr. (II) 7613. दण्डो कीनेषु पात्यः R. 5, 81, 39. unterliegen im Process JĀĠĀ. 2, 16. 18. mit abl. niedriger stehend als, Jmd untergeordnet P. 1, 4, 86, Schol. schlimmer als MĀRK. P. 121, 18. geringer als: कीनाधिकं स्वमानात् VARĀH. BRU. S. 53, 15. कीनतर schlechter: लोकं MURD. UP. 1, 2, 10. — c) unvollständig, mangelhaft, ungenügend, fehlend, mangelnd, unterblieben: यद्कीनं यज्ञस्य ÇAT. Br. 11, 1, 3, 6. SHAPV. Br. 2, 7, 8. कीने पादे wenn der Pāda unvollständig angegeben ist Āçv. Çā. 1, 1, 18. कीनातिरिक्तगात्र M. 3, 242. °चनुम् R. 2, 64, 9. °व्यञ्जना 10. °रूपा, °सन्ना 5, 13, 69. °वीर्य Spr. (II) 6038. ÇĀRKH.